

זהר שביט • מחיר התואר

אשרי יתום אני

השכלה גבוהה אינה מותרות. תואר ראשון שקול כיום לתעודת הבגרות של פעם. זהו תנאי להשתלב בות אפילו בענפים הבסיסיים של שוק העבודה. היו ימים שבהם נחשבו לימודים בתיכון לפריבילגיה של משפחות אמידות בלבד. עשרות אלפי ישראלים מורכרים נדחקו לשוליים. כדי להפוך את החברה לשוויונית יותר, קבעה הממשלה שהלימודים התיכוניים יהיו בחינם – לכולם. זה מה שצריך לעשות היום באוניברסיטאות: לימודים גבוהים ללא תשלום, כנהוג ברוב מדינות המערב.

לפני שמונה שנים עמדתי עם ראש עיריית ירושלים על הבמה בכיכר ספרא. שנינו התייצבנו ליד מין הסטודנטים בשביתה הגדולה, שנעקבותיה ירדו שחר הלימוד באופן משמעותי. בינתיים הפך ראש העירייה לשר האוצר ומשהו השתנה כנראה בתפישת עולמו. הסטודנטים בישראל מונים רבע מיליון איש, כוח אלקטורלי עצום. אם כך מתייחס אליהם אולמרט ערב הבחירות, מפחיד לחשוב מה יהיה מצבה של ההשכלה הגבוהה ב-29 במאוס. ■

פרופסור זהר שביט מלמדת ביחידה למחקר התרבות באוניברסיטת ת"א ויועצת ראש עיריית ת"א לענייני תרבות

באוניברסיטה הסתובב שנים סיפור על סטודנט בן 70 שהגיש בקשה למלגה בנימוק שהוא יתום. אם יאומץ הרעיון החדש של שר האוצר להנהגת שכר לימוד דיפרנציאלי, תהפוך הבדיחה הזאת למציאות מרה. אולמרט מתכנן להעלות את שכר הלימוד לצעירים שהוריהם נמנים עם המעמד הבינוני. המשמעות היא שרוב הסטודנטים בישראל יאלצו לשלם יותר כסף על רכישת השכלה גבוהה.

שר האוצר לא הכין שיעורי בית. אילו היה בודק, היה מוצא שרק 17% מהסטודנטים מסתייעים בהוריהם למימון שכר הלימוד. יש משפחות של המעמד הבינוני שאינן מסוגלות, מסיבות שונות, לסייע לילדיהן. יש הורים שאינם מוכנים לסייע מסיבות עקרוניות. למשל, אם "הילד" בוחר במסלול שאינו נראה להם.

שר האוצר מערב בין הורים עשירים לבין ילדיהם. הסטודנטים, להוציא קומץ קטן של יורשים מאושרים, יוצאים לחיים כשאין בכיסם פרוטה. ההוצאה הכוללת שלהם על לימודים ומחיה מסתכמת בכ-100 אלף שקלים לשנה. הם מתקשים לכלכל את עצמם בלי לעבוד במשרה מלאה. רמת הלימודים נפגעת ושנות הלימודים מתארכות. כתוצאה מכך מפסיד שוק העבודה את השנים הטובות ביותר שלהם. בלתי מתקבל על הדעת מבחינה חברתית, ואולי גם בלתי סביר מבחינה משפטית, להתייחס לאנשים בוגרים בכפוף למצב הכלכלי של הוריהם. המדינה לוקחת את "הילדים" מחזקתם של ההורים כשהם בני 18. אי אפשר לקבוע, סתם כך, שבגיל 22 חוזרים "הילדים" להיות בעיה של אמא ואבא.

מספרם של הקשישים בישראל גדל ב-50 השנים האחרונות פי 8, בעוד שהאוכלוסייה גדלה פי 4.

מקור: ארגון ג'וינט ו"אשל"

זקנה